

FESTA DEL ROSER, any 2014

Hola a tothom,

En primer lloc voldria adreçar una salutació a les autoritats, als organitzadors que fan possible que aquesta festa se celebri any rere any, per a la gent que han nascut aquí i els seus descendents, per als avantpassats que van viure i treballar aquestes terres, i per a tota la gent que estima aquest indret, així com també per als nous estadants, que són els que mantenen Lliurona ben viva, i que sigui així per molts anys.

També voldria donar les gràcies a n'en Pere per pensar en mi per a fer el pregó de la Festa del Roser d'enguany, la qual cosa m'honora, tot i que no sé si estaré a l'alçada, ja que els pregoners dels anys anteriors eren gent de carrera i jo tant sols tinc els estudis primaris. Quan jo anava a estudi eren els anys de la postguerra i, com sabeu, era l'època en què la nostra llengua fou anul·lada del mapa per imposar-nos la "llengua del imperio". No he anat mai a classes de català i el poc que sé, amb totes les meves mancances, l'he après jo sola llegint, ja que sóc una lectora empedreïda.

Crec que es oportú que em presenti, una servidora es descendent de l'Hostal de l'Arç. La meva mare era la quarta filla de la Dolores i en Tià.

La tia Maria era la gran, per tant la pubilla, i es va casar amb en Miquel de Tortellà, l'escloper; la tia Matilde, a Can Toni de Maià; la tia Pepa, a Can Tià d'Albanyà, i la meva mare la Conxita es va casar a Les Escaules, que és on vaig néixer jo, encara que part del meu cor sigui de Lliurona, indret que tinc sempre en el pensament, i per últim la Tia Pilar, que es va casar amb en Quimet de Ca la Lores d'Albanyà, i vivien a Figueres.

Des de la meva infància, i més concretament des dels 8 mesos, que no vaig faltar a la festa del Roser i a la de Sant Andreu, passant-hi també altres temporades.

Des dels records més llunyans, he fet aquesta costa des d'Albanyà primer a collibè, després a les alforjes dels matxos de bast, i ja de més grandeta caminant muntanya amunt, esbufegant i reposant. Quan érem al casal de la Parada em donaven beguda per emprendre l'últim tram, delerosa i immensament joiosa de pujar a la casa dels avis a la meva estimada Lliurona.

Quan érem a dalt de la collada, allà començava la gran meravella, ja sentíem els esquellots de les vaques i els bous pasturant pausadament, aquelles manades de cavalls i poltres brincant pels prats. El grandios ramat d'ovelles i cabres, que d'aquí on estem, unes passes avall tancats a la cleda, i passaven les vesprades i les nits d'estiu.

En contemplar aquell espectacle, tenies la impressió de trobar-te en un altre món, tal era la bellesa d'aquest indret.

Ja distingíem les primeres cases, els nostres peus trepitjàvem el Serrat, érem a unes passes de l'Hostal, algú ja avisava de la nostra arribada. Això, el que no ho viscut, no ho pot entendre; l'alegria es desbordava i sortien tots a rebrens: l'oncle Miquel fins i tot deixava la tasca dels esclops. Allò era increïble, tots nosaltres traspuàvem felicitat. Avui en dia aquest valors ja són història, el tarannà d'aquella gent s'ha esfumat per sempre.

Qui no coneixia la Dolores de l'Hostal? aquella bona dona que va passar per la vida de puntetes, sols per fer el bé, tan fràgil com era, però tan forta moralment i espiritualment.

Farà un parell d'anys una persona que potser avui es troba entre nosaltres em digué: "Així tu ets una néta de la Dolores! quina dona més extraordinària, bona i caritativa! A casa nostra som 7 germans i ella ens ajudà a tots a entrar en aquest món", i un fill de les Arcades que ho va sentir digué "Aquella dona era una santa!" Quan sentis això et fa sentir cofoia d'haver tingut un àvia que, després de tants anys, encara la recordin amb tanta admiració.

Des del meu record la vida per aquests viaranys, set o vuit dècades enrere era duríssima. El treball al bosc, tallant els arbres a cops de destrat, era molt feixuc, però la llenya i el carbó eren la seva subsistència. L'aparició del petroli i, més tard, del gas ho desmantellà tot; els ramaders, en que els millors guanys sempre eren pels propietaris, i els masovers és cansaren d'aquesta vida. I les famílies hagueren d'emigrar, i el poble quedà tristament abandonat. Com veieu, l'emigració no ve pas d'ara. Als anys 50 els Lliuronencs ja la patiren de debò.

Seguint amb temps reculats, des de la casa dels avis, admiràvem la Massanella neta i esplèndida, la tossa d'Espinau, el poblet, tot era com un pessebre vivent, Ca la Petronilla, que també era Hostal, amb la Laura i en Quim, els últims estadants del poble. Les cases disseminades: Can Vim, Can Perusa, Can Iglesias, Can Delòs, Cal Rosset, Cal Ferrer, Cal Minaire, Can Pau, el serrat dels Pins, l'Armada, la Roca, i alguns altres que en aquest moments no em vénen a la memòria.

Les masoveries com el Casalot, on anàvem a rentar la roba amb la cosina Lola. El Caritg, on amb l'enyorada cosina Palmira anàvem a comprar la llet, entrarem a l'era amb aquell bé de déu d'aviram, i les oques ens perseguïen però nosaltres corríem més que elles, les Arcades, amb aquell estol de criatures, els Trulls, Can Bosch, amb la amiga Tlena, que per mi és com una més de la família. L'Olivera, la Clopera, la Cirera, Puig Balí, propietat dels meus avis, el Soler, el Planells; de tots ells he tingut el privilegi de conèixer alguns dels habitants. Avui en dia molts d'ells ja no estan entre nosaltres.

Fou la màgia d'aquesta muntanya i la seva gent la que em va inspirar a escriure el meu primer poema l'any 93 dedicat a Lliurona, just avui compleix 21 anys, en que el vaig titular enyorança, no hi podia posar un mot més adient pels meus sentiments.

De les festes què n'he de dir? Que eren increïbles! 3 dies de sarau. L'últim dia amb en Fonso i el seu acordió. Aquí s'aplegava gent de molts indrets. No els importava caminar 2, 3 o fins a 4 hores, això era el de menys, la qüestió era anar a la festa. Els músics sempre eren els de Tortellà, que fins i tot s'havien de sortejar entre ells a qui li tocava, per la senzilla raó que tots volien venir a tocar a la festa de Lliurona.

Recordant el maleguanyat Alfons Sabaté, primer de criatura feia de vocalista, i de més grandet començà amb la trompeta i el violí, amb què més tard arribà al llistó més alt; acabà tocant amb les millors orquestres del país, l'última de les quals la gran orquestra Maravella.

Era curiós, vèiem els músics arribà al plà de can Vim amb la mula al davant que portava els instruments, i ells caminaven al ritme de l'animal; ja havien reposat forces a can Bosch, que els convidaven a fer el toc.

Des de l'Hostal albiràvem els corriols talment com una processó de gent.

Ara aquest paisatge no existeix, no se'n pot gaudir per la immensitat d'arbres gegants que ens priven de la seva meravella.

Això no passava abans, ja que els treballadors del bosc s'esmerçaven perquè tot fos net i estassat. Deixaven només els plançons i els arbres petits.

A l'Hostal les vesprades eren una festa. Allà s'aplegaven els treballadors, uns feien la partida, altres jugaven al dòmino, i alguns simplement feien petar la xerrada. Després anaven a dormir a la pallissa, ja que molts eren de molt lluny com Banyoles, Crespià, Lladó i d'altres llocs.

Us contaria moltes anècdotes viscudes, però no ho faré, per no cansar-vos; sols us recomano que llegiu el llibre "Pessics de Lliurona", que allà està tot molt ben explicat i documentat.

He intentat amb 10 o 15 minuts fer una pinzellada dels meus records viscuts en aquest indret, fins a la seva decadència.

La meva mare m'havia contat que quan ella era petita, ara estic parlant de fa un segle, els Nadals eres magnífics els pastors i rabadans del caritg feien l'ofrena d'un xaïet debidament habillat per la missa del gall i que era molt i molt bonic.

Tenien rector i vicari que els hi ensenyaven a cantar cançons i recitar versos.

I la gran decepció que tingué el poble fou quan es perderen les eleccions municipals en què la guanyadora fou Bassegoda. Tot fou gràcies a l'amo de Can Nou, que, a cavall de la seva euga blanca, manant els seus treballadors, que eren molts i alguns ni tant sols eren d'aquí, guanyaren les eleccions, amb el gran astorament i disgust dels lliuronencs per la pèrdua del municipi després d'haver-ne gaudit tants anys.

Com podeu comprovar el frau és cosa normal en el nostre món.

I ara per acabar recordar-vos que d'aquí a poc, a casa nostra hi haurà un esdeveniment molt important; que no ens falli el seny i, com diu la cançó de Lluís Llach, "Que tinguem sort, que tinguem molta sort".

Us desitjo una bona diada de la festa del Roser, i fins un altre any si Déu vol, i moltes gràcies per haver-me escoltat, per la vostra atenció i per la vostra paciència.

Lola Baró Delòs